

LEGE

privind constituirea Rezervației cultural-naturale “Orheiul Vechi”

nr. 251-XVI din 04.12.2008

Monitorul Oficial nr.1-2/4 din 13.01.2009

* * *

C U P R I N S

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

- [Articolul 1.](#) Obiectul prezentei legi
- [Articolul 2.](#) Reglementarea juridică
- [Articolul 3.](#) Componentele rezervației
- [Articolul 4.](#) Statutul de protecție a rezervației
- [Articolul 5.](#) Hotarele rezervației
- [Articolul 6.](#) Administrarea rezervației

Capitolul II

PROTECȚIA REZERVAȚIEI

- [Articolul 7.](#) Principiile de bază ale protecției rezervației
- [Articolul 8.](#) Particularitățile urbanistice și de amenajare a teritoriului rezervației
- [Articolul 9.](#) Organizarea turismului pe teritoriul rezervației
- [Articolul 10.](#) Activitatea și dezvoltarea rezervației

Capitolul III

**PARTICULARITĂȚI PRIVIND EXERCITAREA DREPTULUI
DE PROPRIETATE ASUPRA REZERVAȚIEI**

- [Articolul 11.](#) Exercițarea dreptului de proprietate asupra componentelor rezervației
- [Articolul 12.](#) Finanțarea
- [Articolul 13.](#) Particularitățile folosirii indicației geografice “Orheiul Vechi”
- [Articolul 14.](#) Restricții privind folosirea indicației geografice “Orheiul Vechi”

Capitolul IV

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREZENTEI LEGI

- [Articolul 15.](#) Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Capitolul V

DISPOZIȚII FINALE

- [Articolul 16.](#) Îndatoririle Guvernului

În scopul protecției, conservării și salvării pentru generațiile prezente și viitoare a peisajului cultural “Orheiul Vechi” – ansamblu de monumente istorico-culturale și natural-peisagistice din defileul râului Răut, microzona satelor Trebujeni, Butuceni și Morovaia din raionul Orhei, cu valoare excepțională pentru civilizația națională și internațională, precum și din punct de vedere istoric și științific, Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul prezentei legi

(1) Prezenta lege reglementează constituirea Rezervației cultural-naturale “Orheiul Vechi”, *denumită în continuare rezervație*, cu statut de persoană juridică, aflată în subordinea autorității administrației publice centrale responsabile de protecția patrimoniului cultural-istoric.

(2) Prezenta lege reglementează raporturile juridice care apar în procesul ocrotirii de către stat, păstrării, conservării, utilizării și punerii în valoare a Rezervației cultural-naturale “Orheiul Vechi”.

Articolul 2. Reglementarea juridică

(1) Raporturile juridice care apar în legătură cu ocrotirea, păstrarea, conservarea, utilizarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric și natural al rezervației sînt reglementate în baza [Constituției Republicii Moldova](#), a legislației privind protecția patrimoniului cultural și natural național, a convențiilor UNESCO și a altor tratate internaționale privind protecția patrimoniului cultural și natural la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte prevederi decît cele ale prezentei legi, se aplică prevederile tratatelor internaționale.

Articolul 3. Componentele rezervației

(1) Rezervația cuprinde următoarele componente cultural-istorice și naturale, cu suprafața determinată în mod analitic, utilizînd vectori cu referință geografică în sistem național de proiecție stereografic:

a) Complexul muzeal “Orheiul Vechi”, care ocupă sectorul central al rezervației și are statut de rezervație istorico-arheologică, constituită în conformitate cu Hotărîrea nr.77 a Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești din 15 martie 1968;

b) Rezervația peisagistică “Trebujeni”, care ocupă sectorul de vest al peisajului cultural și constituie parte integrantă a fondului ariilor naturale protejate de stat conform [Legii nr.1538-XIII din 25 februarie 1998](#) privind fondul ariilor naturale protejate de stat;

c) masivele de pădure administrate de Agenția pentru Silvicultură “Moldsilva”;

d) intravilanul satelor Trebujeni, Butuceni și Morovaia;

e) terenurile agricole și de pășunat, drumurile aflate în proprietatea comunei Trebujeni;

f) sectoarele adiacente cu terenuri agricole și de pășunat, drumurile din proprietatea comunelor Ivancea, Susleni (raionul Orhei), Holercani (raionul Dubăsari) și Mașcăuți (raionul Criuleni);

g) terenurile agricole private;

h) pensiunile agroturistice și casele de vacanță private.

(2) Limitele geografice și suprafața rezervației sînt stabilite și aprobate de Guvern, în conformitate cu legislația.

Articolul 4. Statutul de protecție a rezervației

(1) În rezervație se instituie regimul de zonă protejată de importanță națională.

(2) Pentru asigurarea protecției și conservării patrimoniului cultural și natural al rezervației, se instituie zonarea internă a teritoriului acesteia cu regim diferențiat de protecție, păstrare, conservare și punere în valoare a componentelor patrimoniului cultural și natural al rezervației, delimitînd strict zonele de protecție și zonele tampon cu rol de protecție, stabilite în conformitate cu legislația și aprobate prin

hotărîre de Guvern.

(3) Componentele cultural-istorice și naturale ale rezervației se administrează de către deținătorii de terenuri, în conformitate cu legislația și cu prevederile UNESCO privind protecția patrimoniului cultural și natural, în baza unui regulament aprobat de Guvern.

(4) Terenurile din cadrul rezervației și al zonei de protecție rămân la dispoziția deținătorilor funciari, mecanismul de gestionare al acestora fiind stabilit de legislația în vigoare.

Articolul 5. Hotarele rezervației

(1) Hotarele rezervației, zona de protecție, precum și zonarea funcțională internă cu regim diferențiat de protecție, păstrare, conservare și punere în valoare a componentelor patrimoniului cultural și natural al rezervației sînt stabilite prin hotărîre de Guvern, la propunerea autorităților administrației publice centrale și locale cu competențe în domeniu, în baza avizului Academiei de Științe a Moldovei și în conformitate cu legislația.

(2) La stabilirea zonei de protecție a rezervației se iau în considerație hotarele localităților, ale terenurilor agricole și drumurile.

Articolul 6. Administrarea rezervației

(1) Prin hotărîre de Guvern, în baza Complexului muzeal "Orheiul Vechi", prin extindere și reorganizare, se creează unitatea administrativă «Rezervația cultural-naturală "Orheiul Vechi"» cu statut de instituție publică, care va asigura administrarea rezervației.

(2) Rezervația dispune de subdiviziuni organizatorice specializate, menite să asigure gestionarea, protecția, păstrarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului istorico-cultural și natural din zona respectivă.

(3) Aspectele ce țin de administrarea componentelor naturale ale rezervației sînt coordonate cu Ministerul Mediului, Academia de Științe a Moldovei, Agenția pentru Silvicultură "Moldsilva" și cu deținătorii acestor componente, în conformitate cu legislația.

(4) Modalitatea de organizare instituțională și administrare a rezervației este stabilită de Guvern, la propunerea autorității publice centrale cu competențe în domeniu, în baza avizului Academiei de Științe a Moldovei, în conformitate cu legislația.

[Art.6 modificat prin [Legea nr.156 din 09.06.2022](#), în vigoare 01.07.2022]

[Art.6 modificat prin [Legea nr.79 din 24.05.2018](#), în vigoare 15.06.2018]

[Art.6 modificat prin [Legea nr.109 din 04.06.2010](#), în vigoare 30.07.2010]

Capitolul II PROTECȚIA REZERVAȚIEI

Articolul 7. Principiile de bază ale protecției rezervației

În scopul păstrării unicității și valorii universale a ansamblului de monumente istorico-culturale și natural-peisagistice ale rezervației, pe teritoriul acesteia se instituie un regim de administrare și desfășurare a activităților în conformitate cu zonarea internă a rezervației și în baza următoarelor principii:

a) soluționarea problemelor de amenajare a teritoriului, urbanistice și social-economice ce țin de protecția rezervației, în vederea asigurării dezvoltării durabile a zonei în ansamblu;

b) prevenirea efectelor negative ale activităților economice, turistice și de agrement asupra rezervației;

c) prioritatea activităților ce exclud deteriorarea sau distrugerea obiectivelor de patrimoniu cultural și natural, schimbarea aspectului sau modului statornicit de folosire a acestora, de asemenea, prevenirea activităților ce ar putea prejudicia obiectivele patrimoniului cultural și natural național;

d) diminuarea impactului negativ al activității antropogene în ansamblu asupra rezervației.

Articolul 8. Particularitățile urbanistice și de amenajare a teritoriului rezervației

(1) Asigurarea protecției, păstrării, conservării și valorificării durabile a patrimoniului cultural și

natural al rezervației și a zonei de protecție a acesteia se realizează în conformitate cu legislația în domeniu, în baza planului de urbanism și amenajare a teritoriului rezervației, aprobat de Guvern.

(2) La efectuarea lucrărilor de proiectare, de amenajare a teritoriului, de construcție, de ameliorare, de administrare și a altor lucrări pe teritoriul rezervației și al zonei de protecție se va ține cont de necesitatea conservării acesteia ca obiectiv al patrimoniului cultural și natural de importanță națională și internațională.

(3) Lucrările specificate la alin.(2) se vor efectua în conformitate cu legislația în vigoare, în baza unor autorizații emise de Guvern.

Articolul 9. Organizarea turismului pe teritoriul rezervației

(1) Organizarea turismului pe teritoriul rezervației se realizează în conformitate cu legislația în vigoare și cu prevederile UNESCO în domeniul turismului cultural.

(2) Activitatea turistică în cadrul rezervației se bazează pe strategia privind dezvoltarea turismului în rezervație, elaborată în conformitate cu principiile de conservare și de utilizare durabilă a patrimoniului cultural și natural de către autoritatea administrației publice centrale pentru cultură și turism, în colaborare cu autoritatea administrației publice centrale pentru protecția mediului, autoritatea administrației publice centrale pentru silvicultură, autoritățile administrației publice locale și cu Academia de Științe a Moldovei, și aprobată prin hotărâre de Guvern.

Articolul 10. Activitatea și dezvoltarea rezervației

(1) Activitatea rezervației se desfășoară în baza regulamentului de organizare și funcționare a rezervației, a strategiei de dezvoltare și a planului de management al rezervației, aprobate prin hotărâre de Guvern, la propunerea autorității publice centrale cu competențe în domeniu.

(2) În baza Complexului muzeal "Orheiul Vechi" se efectuează cercetări științifice ale componentelor rezervației – arheologice, etnografice, biologice și de altă natură.

(3) Persoanele fizice și asociațiile care au domiciliul (sediul) în unitățile administrativ-teritoriale incluse în rezervație au dreptul și sînt încurajate de stat să desfășoare activități economice tradiționale și să dezvolte obiceiurile specifice.

(4) Pe teritoriul rezervației, activitățile economice tradiționale – pășunatul, cultivarea terenurilor, albinăritul, recoltarea florei și a faunei naturale terestre și acvatice, precum și prestarea serviciilor de turism și agrement, practicarea pescuitului și vînătorii sportive, prestarea serviciilor de transport – se desfășoară în conformitate cu normele în vigoare.

(5) Dezvoltarea rezervației se bazează pe programe complexe de dezvoltare a ramurii, de ocrotire de către stat, păstrare, conservare, folosire și punere în valoare a obiectivelor patrimoniului cultural și natural național, elaborate în conformitate cu legislația și aprobate de Guvern.

Capitolul III

PARTICULARITĂȚI PRIVIND EXERCITAREA DREPTULUI DE PROPRIETATE ASUPRA REZERVAȚIEI

Articolul 11. Exercițarea dreptului de proprietate asupra componentelor rezervației

(1) Componentele rezervației – terenurile cu monumente istorico-culturale și naturale care alcătuiesc Complexul muzeal "Orheiul Vechi", monumentele naturii care formează Rezervația peisagistică "Trebujeni" (436 ha) și masivele de pădure administrate de Agenția pentru Silvicultură "Moldsilva" – constituie proprietate de stat.

(2) Terenurile agricole și de pășunat, terenurile ce fac parte din Rezervația peisagistică "Trebujeni" (64 ha), edificiile și instituțiile de menire socială, drumurile aflate în proprietatea comunelor Trebujeni, Ivancea, Susleni, Holercani și Mașcăuți constituie proprietăți ale comunelor respective.

(3) Terenurile de pămînt arabil aparținînd localnicilor și gospodăriile țărănești, pensiunile turistice și casele de vacanță constituie proprietate privată.

(4) Particularitățile privind exercitarea dreptului de proprietate asupra componentelor rezervației sînt stabilite de prezenta lege, de legislația civilă, urbanistică și funciară a Republicii Moldova.

Articolul 12. Finanțarea

(1) Rezervația își desfășoară activitatea economică în baza mijloacelor alocate de la bugetul de stat și de la bugetele locale, inclusiv din contul veniturilor colectate, a donațiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine, de asemenea, în baza altor surse de finanțare neinterzise de lege.

(2) Mijloacele financiare se utilizează în conformitate cu regulamentul rezervației, aprobat de Guvern și în conformitate cu legislația în vigoare.

[Art.12 modificat prin [Legea nr.172 din 27.07.2018](#), în vigoare 24.08.2018]

Articolul 13. Particularitățile folosirii indicației geografice “Orheiul Vechi”

(1) Rezervația este titularul dreptului de folosință a indicației geografice “Orheiul Vechi”.

(2) Se interzice folosirea în scopuri comerciale, indiferent de domeniul de activitate, a unor denumiri identice sau similare ce conțin indicația geografică “Orheiul Vechi”, dacă o asemenea folosire ar putea conduce la confuzii sau ar indica vreo legătură cu Rezervația cultural-naturală “Orheiul Vechi”, fapt ce ar putea prejudicia interesele acesteia ori ar putea induce în eroare opinia publică.

Articolul 14. Restricții privind folosirea indicației geografice “Orheiul Vechi”

(1) Orice persoană fizică sau juridică care desfășoară activitate de întreprinzător și este amplasată în zona geografică “Orheiul Vechi” are dreptul să folosească indicația geografică “Orheiul Vechi” pentru identificarea produselor fabricate, a lucrărilor executate sau a serviciilor prestate numai cu autorizația titularului de drept, în conformitate cu legislația.

(2) În lipsa autorizației menționate la alin.(1) sau în cazul refuzului de a acorda o asemenea autorizație, titularii de mărci, de denumiri de firmă și de alte obiecte ale proprietății intelectuale ce conțin indicația geografică “Orheiul Vechi”, indiferent de marfa sau serviciul pentru care se folosește această marcă ori această denumire, sînt obligați să excludă din denumirea respectivă indicația geografică “Orheiul Vechi”.

Capitolul IV

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREZENTEI LEGI

Articolul 15. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspundere administrativă, civilă sau penală, în conformitate cu legislația.

(2) Prejudiciile materiale cauzate componentelor rezervației de către persoanele fizice și juridice urmează să fie reparate în modul stabilit de legislație.

(3) Reparația prejudiciilor cauzate componentelor rezervației se efectuează în mod benevol sau în baza unei hotărîri judecătorești.

Capitolul V

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 16.

Guvernul, în termen de 6 luni:

- a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- b) va asigura constituirea și funcționarea Rezervației cultural-naturale “Orheiul Vechi”, de asemenea, elaborarea proiectului de zonare funcțională și delimitare în teren a hotarelor fixe ale acesteia;
- c) va dispune autorităților administrației publice centrale cu competențe în domeniu elaborarea, în conformitate cu legislația în vigoare și cu prevederile UNESCO în domeniul protecției patrimoniului cultural și natural, a regulamentului, a strategiilor de dezvoltare, a planului de management al rezervației și a planului de urbanism și de amenajare a teritoriului acesteia.

Chişinău, 4 decembrie 2008.

Nr.251-XVI.